

تحلیل محتوای مقوله‌ای متون ادبی

نگاهی جدید به گلشن راز اثر شیخ محمود شبستری
با روش تحلیل محتوای مقوله‌ای

پژوهشگر: میراظم میثاق‌نژاد

افتشارات آموزش و پرورش بوععلی

آدرس: تهران، میدان ولیعصر، نرسیده به خیابان زرتشت، کوچه ناصر،
info@boulipub.com ۳۲ واحد ۳ تلفن: ۰۲۱-۸۶۰۳۷۴۲۸

[illegible]

کلیه حقوق و حق چاپ متن و عنوان کتاب که به ثبت رسیده است؛ مطابق با قانون حقوق مؤلفان و مصنفان و مصوب ۱۳۴۸ محفوظ و متعلق به مؤلف می‌باشد. هرگونه برداشت، تکثیر، کپی برداری به هر شکل (چاپ، فتوکپی، انتشار الکترونیکی) بدون اجازه کتبی از مؤلف ممنوع بوده و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.

عنوان.....	صفحه.....
پیشگفتار.....	۹.....
مقدمه.....	۱۳.....
فصل اول: بررسی تحلیل محتوای مقوله ای در ادبیات.....	۱۷.....
طرح مسأله.....	۱۷.....
مراحل بررسی متن ادبی با روش تحلیل محتوای مقوله ای یا موضوعی.....	۱۸.....
فصل دوم: بررسی گلشن راز با روش تحلیل محتوای مقوله ای.....	۲۳.....
بخش اول: جداول تفکیک مضامین منظومه گلشن راز.....	۲۴.....
تحلیل محتوا و توصیف جدول ۱.....	۲۵.....
تحلیل محتوا و توصیف جدول ۲.....	۲۷.....
تحلیل محتوا و توصیف جدول ۳.....	۳۰.....
تحلیل محتوا و توصیف جدول ۴.....	۳۱.....
تحلیل محتوا و توصیف جدول ۵.....	۳۴.....
تحلیل محتوا و توصیف جدول ۶.....	۳۶.....
تحلیل محتوا و توصیف جدول ۷.....	۳۸.....
تحلیل محتوا و توصیف جدول ۸.....	۴۱.....
تحلیل محتوا و توصیف جدول ۹.....	۴۳.....
تحلیل محتوا و توصیف جدول ۱۰.....	۴۵.....
تحلیل محتوا و توصیف جدول ۱۱.....	۵۱.....
تحلیل محتوا و توصیف جدول ۱۲.....	۵۴.....
تحلیل محتوا و توصیف جدول ۱۳.....	۵۶.....
تحلیل محتوا و توصیف جدول ۱۴.....	۶۰.....
تحلیل محتوا و توصیف جدول ۱۵.....	۶۲.....
تحلیل محتوا و توصیف جدول ۱۶.....	۶۵.....
تحلیل محتوا و توصیف جدول ۱۷.....	۶۸.....
بخش دوم: جمع بندی و نتایج حاصل از جداول تفکیک مضامین منظومه گلشن راز.....	۶۸.....

۷۰	توصیف و یافته های جدول
۷۱	نتیجه گیری
۷۲	قالب و شیوه پاسخ گویی به سوالات در منظومه گلشن راز
۷۳	بخش سوم: ساختارشناسی منظومه گلشن راز
۷۳	مقدمه
۷۴	ویژگی های تمثیل های گلشن راز
۷۷	بررسی ساختار گلشن راز
۷۸	سیر ایشه شیخ محمود شبستری در گلشن راز
۸۱	بخش چهارم: یافته های تحلیلی مضامین منظومه گلشن راز
۸۱	مقدمه
۸۱	ویژگی های مشترک گلشن راز با سایر آثار ادبی کلاسیک
۸۳	تفاوت گلشن راز با محمود شبستری با سایر آثار ادبی عرفانی
۸۹	فصل سوم: نتیجه گیری
۹۳	پیشنهادهات
۹۵	منابع و مآخذ
۹۵	کتاب ها
۹۸	مقاله ها
۹۹	پایان نامه ها
۹۹	سایت ها

تحلیل محتوای مقوله ای یا موضوعی، یکی از روش های تحقیق و پژوهش در علوم روانشناختی، رفتارشناسی و ارتباطات است که برای تبیین داده ها بکار می رود و در ادبیات نیز برای شناختن مقوله ها و مفاهیم موجود در یک متن ادبی (شعر یا نثر) نیز می تواند کاربرد داشته باشد.

در این روش پژوهش، داده های کیفی به کمی تبدیل می شوند و قابلیت اندازه گیری و شمارش پیدا می کند. در ادبیات نیز برای شناسایی سیر اندیشه یک نویسنده یا شاعر همچنین برای تکنیک سامین و مقوله های یک اثر ادبی، می توان از روش تحلیل محتوای مقوله ای استفاده نمود. البته این روش با تحلیل بسامدی یا تحلیل گفتمان که در دهه اخیر، در عرصه ادبیات از آن استفاده می شود متفاوت است و علاوه بر داشتن مزایایی مانند آماری و کمی بودن و سنجی ردن، دارای ضریب بالایی برای اطمینان به نتایج بدست آمده می باشد.

قابل ذکر است بررسی سیراندیشه ها یا تحلیل یک اثر ادبی، همواره مورد توجه ادبا بوده است. اینکه محققان و نویسندگان همیشه به بررسی اندیشه های شعری یا نویسندگان از روی آثار آنان می پرداختند و یا اندیشه های مشترک پدیدآورندگان آثار ادبی را در یک عصر مورد توجه قرار می دادند؛ همه به نوعی تحلیل محتوای متون ادبی بوده است. تحلیل هایی که گاه با مقایسه متون و گاه با مقایسه مضامین، همراه بوده است. نتایج این تحلیل و بررسی ها، کتب تفسیری و تحلیل موضوعی است که پیرامون آثار نویسندگان و

شعراى فارسى پديد آمده است ولى نکته خاصى كه اينجا مطرح است طرح روشى براى
بررسى آثار ادبى است كه علاوه بر علمى و آكادميك بودن براى استفاده دانشجويان نيز
آسان و مؤثر باشد.

چيزى كه همواره ذهن نگارنده را مشغول مى داشت اين بود كه چگونه مى توان براى
بررسى و شناخت آثار ادبى راهى را پيش رو داشت كه بصورت آكادميك و علمى بتواند
شناخت آن آثار را براى جوانان و نوجوانان در اين عصر كه از سويى عصر انفجار اطلاعات
ناميده شده و از سويى تجربه به حجم عظيم اطلاعات ذهن آنان را درگير مسائلى به غير از
پرداختن به آثار فرهنگى و قومى نموده است؛ آسان تر ، سهل تر و امكان پذيرتر بوده
براى آنان جاذبه و كشش بيشترى نداشته باشد.

بدين منظور با بررسى كتب مربوط به تحليل متون در علوم رفتارى و روانشناسى و علوم
اجتماعى و تطابق آن با همين موضوع در علوم ارتباطات كه از روش تحليل محتواى مقوله
اى به عنوان يك ابزار تحقيقى براى تحليل متون استفاده مى
نمايند ، برآن شدم تا با برداشتى از اين روش و از طريق همكردن مقوله ها ، درادبيات نيز
به تحليل متون ادبى بپردازم كه اين كار در دوره كارشناسى ارشد با تفهيق الهى انجام
شد. كتاب حاضر كه بخشى از پايان نامه دوره كارشناسى ارشد بنده مى باشد با هدف
معرفى اين روش ارائه مى شود.